

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по три броя.
Цена му е на год. 3 ф. на по год. 1 ф. 50 н.

Брой 22.

У Новоме Саду, 10. Августа 1862.

Год. V.

О начину учения показуюѣмъ.

(Едно питањъ за учитель.)

Школа е дужна прописане науке децу тако научити, да ихъ деца разумеу и усвое. Да то учини има различити начина: начинъ показуюѣи, да деца гледе; начинъ говореѣи, да деца за учителѣмъ говоре; начинъ приповедауюѣи, да деца слушаю, и начинъ питауюѣи, да деца сама истину наѣу.

Найлакши и найпростии е начинъ онай, где се деца ствар показуе, да е виде. Деца ту очима стваръ свате и добно о ѡй найяение представлѣнѣ. Овимъ се начиномъ у многимъ случанма за чудо наука одлакна, деца стваръ еднимъ погледомъ свате болѣ и яснѣ, него што е са гомиломъ речи могуѣно. Али изъ искуства знамо да ние свакадъ ни ово гледанѣ ствари довољно, да се у детнѡй памети яена и стална представлѣнѣ изведу. Несташно дете око уме тако брзо и ветренясто преко ти показивани предмета прелазити, да одъ они многи икона, што ихъ деца сваки данъ виде, у ѡиовой памети врло слаби или башъ никави трагова неостане; а са такимъ радомъ ние школи нимало помежено; она мора све што децу учи тако урадити, да то у деца остане, да се неизгиби. Тога ради е нужно и при овомъ показуюѣмъ учения начину неки правила придржавати се, а то су слѣдеѣа:

1. Све што ѣешъ деца показивати треба да е ликомъ одабрано. Оѣешъ ли писмо кое деца да покажешъ и научишъ то за знакъ определеногъ гласа когъ познати, мора писмо тако правиланъ ликъ имати, да га дете у свакој кѣизи одма чимъ види позна. Оѣешъ ли кое писмо деца на таблу да напишешъ, да га и ту виде и познаю, морашъ га што е лепше могуѣе направити. Тако и цветъ, дрво, каменъ, и свака друга стваръ, што е учитель деца показуе да е деца науче познати, мора све битне знаке, по којима се познава тако яено на себи носити, да се одма виде и познаю.

2. Све што се деци показује ваља имъ тако предъ очи износити, да добро виде, уоче. Учитель е дужанъ на ово пазити и уверити се, да деца све, што имъ се показује, добро виде. Кратковидой деци исто као и оной подалъ седећой мора съ показиваномъ ствари поближе прићи, или ма како другиче у помоћ имъ притећи. Што годъ учитель на таблу пише, мора тако крупно написати, да сва и она нејдалъ седећа деца јасно виде. Где се ситнице показую, као при познаваню цвѣтова, семѣна и т. д., мора се учитель постарати, да довољно егземплара одъ те показиване ствари у школи има, да свако дете добие. Ако одъ кое показиване ситне ствари неби више егземплара било, као нп. географичне карте, то се мора учитель другиче помоћи, било да стваръ деци ближе принесе, или да одъ деце по неколико изводи, или да главниѣ точки подебљъ означи и т. д.

3. Неваља нипошто више ствари на едаредъ деци показивати, еръ ту опажанъ едно друго збуноје и збрисује. Што е дете недотупавниѣ, то е и некадриѣ више едно за другомъ показивани ствари илѣ икона сваку јасно и тврдо сватити, и некадриѣ икону низъ икону у себе уватити, већъ свака поздне виђена и увађена икона збуни и збрише ону пре нѣ виђену. Учитель мора ово непрестано на уму имати, пакъ се по томъ владати. У школи се неради о томъ да деца много виде макар и незапамтила, већъ да запамте, еръ е само са овимъ добивено.

4. Где се о познаваню кое ствари ради, која е изъ више делића сложена, ту има учитель делиће разложити, и опетъ их предъ децомъ у цело сложити тако, да деца виде, како се склапаю. Учитель, кои себи све делиће баншка стоѣће представити уме нееме ни помислити, да ће то и деца одма оногъ часа, чимъ стваръ у цело виде себи представити умети, него имъ мора сваки делагъ показати.

5. При показиваню ствари мора се учитель деци окренути. Има учителя, кои се при показиваню ствари одъ деце к' ствари окрену, а на децу се и необазиру. Има ихъ, што леђма стваръ заклоне, да е деца и невиде. То су све знакови, да учитель више на стваръ мисли него на децу. Таковъ учитель треба јошъ самъ да учи. Прави учитель мора стваръ тако знати, да е и негледушъ види, и мора целу пажню на децу обратити.

6. Којугодъ е стваръ дете јасно сватило, треба да е уме и именовъ казати и о њой се јасно изразити. Име и речъ ние само знагъ, да смо стваръ сватили, него е јошъ и болъ свести

WWW.UNL.SR

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

преда. Кадъ ко каже: „я то знамъ, али неумемъ да кажемъ“ то ти е известанъ знакъ, да е ние ясно сватио. Има речъ юшъ и ту снагу, икону одъ ствари то тврђе у паметь утиснути, што се чешће изкаже. Кадъ к' ономъ уваженю ствари, што га окомъ учинимо дође юшъ и ово умомъ, то е известно, да се тимъ веѣма тврђе утуби. Кадъ е дакле речъ и име тако важна стваръ, то има учитељ на то најстрожние пазити, да деца и имена и речи и све изражае съ правилнимъ склопомъ строемъ речи и правилнимъ гласоударенѣмъ изговараю.

О начину учения напредъ говорѣемъ.

(Едно питањ за учителъ.)

Овај начинъ учения бива, кадъ учителъ напредъ говори, а деца за њимъ. Ово се ради само докъ юшъ деца читати неумеу, а веѣъ се по кои врло важанъ изразъ или наука утубити има, н. пр. молитва, изреченѣ, песма. При овомъ е учению уво главно оруђе кошмъ се наука вата. Што се изразъ кои чешће и пажливие чуе и чешће а съ важносѣу изговори, то се и веѣма утуби. И при овомъ учению има неки правила, коихъ се придржавати валя, а та еу слѣдеѣа:

1. Само оно, што е доиета памтения вредно може се овимъ начиномъ учити. Што ће деца тако научити имати, да имъ до-векъ остане, то валя и ту вечиту вредность да има. Зато мора учителъ добро премерити шта е и да л' е вредно, да вечито у детету остане.

2. То тако одабрано има се јено, гласно са правилнимъ гласоударенѣмъ и съ важности говорити. Сваки знаде како деца неправилно млитаво безъ икоегъ израза говоре, кадъ у школу пођу. Едно одъ најглавнии средства говоръ њиовъ поправити, то е говоръ за учителѣмъ. Невештомъ уву има учителъ у онимъ таѣимъ разликама гласа са јенимъ и гласнимъ говоромъ припомоѣи. Само ће тимъ начиномъ и деца на гласанъ и јсанъ говоръ научити се.

3. Све што е учителъ тако изговорио, имаю деца исто тако гласно и правилно за њимъ изказати. Съ почетка ће ово деци теже иѣи, еръ нису вични снажно изговорити шта, зато ће учителъ съ почетка више труда и стрпливости требати, да децу ослободи и до тогъ говора доведе. У овоме ће му послу стария деца сила помоѣи, кадъ ихъ позове, да ова то учине, и

млађа одъ њи чују. Да при томъ несме дреке бити, која сву лепоту говора сасвимъ уквари, разумева се само по себе.

4. Говориће за учителѣмъ частъ поедино дете, частъ цело оделенѣ, частъ цела класа. Ако учитељ поедино дете изазове, то мора или најболѣ или најлошије бити; најболѣ за примеръ осталој, докѣ јошъ нису сва научила, да се њимъ и слабя ослободѣ, а најлошије, да учитељ љубавнимъ поступкомъ са овимъ и сву осталу ослободи, али и за мерило, да л' су сви научили. Редъ и законъ ѣ, да цело дотично оделенѣ говори. Макаръ колика гомпла деце била могућно ѣ све тако говорити научити, да се најтанија гласоударенја разликују. Изонтренѣ пажњѣ, која се при томъ раду задобие, исто ѣ тако важанъ добитакъ, као и горепоменути вештина и изображенѣ говора детинѣгъ.

5. Кадъ ће деца почети или стати, или кадъ ће поедино дете или цело оделенѣ приватити или наставити то има учитељ са уговоренимъ знаковима заповедити. Оне речи: „пазите децо, садъ ћемо сви ово говорити“ или „де ми ти кажи то исто, али лепо,“ то се сме само прво дана у школи чути, а после ѣ излишно; губи се и време и важностъ. То ние тешко, четири знака изумети, еданъ, на кои ће започети; други, кадъ ће стати; еданъ, да по еданъ говори; други, да цело оделенѣ каже; јошъ лакше ѣ децу на та четири знака навикнути; а не би веровао човекъ, шта га се силно тимъ начиномъ и важности задобие, и шта га се силно и посла и времена заштеди, и како се радо деца на ту ситницу приволеу.

6. При говору деце има ихъ учитељ добро пазити, да се увери, да сва говоре. Међу гомиломъ деце нађе се увекъ не неко, што ѣ лењо и уста раскланати, што ѣ расуто, пакъ и непази, има немарне, пакъ неће да говори, а има и болешљиве, на му се немилли. На све то има учитељ пазити и приломоћи. Пажљивомъ учитељу неће се ни едно дете подкрасти, а непажљивомъ и немарномъ многа, и нѣму на очигледъ растеће ове мале немарнѣ и лењости, да великимъ непристойностима и злама изађу

Библичне приповѣдке

у библичнимъ рѣчма.

41. Пророкъ Илја.

(III. царст. 16—19.)

Ахавъ царъ Израилѣскій чиняше зло предъ Господемъ већма, него сви цареви, што пре нѣга бяху. Онъ узме жену Іе-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

завелю вѣрѣ цара Сидонскаго, и почне служити Ваалу (лаж-
номъ богу). Илія Пророкъ изъ Тезвіе Галаадеке рекне Ахаву:
„Живъ е Господъ Богъ надъ Силама, Богъ Израилѣвъ, коме я
служимъ! Неће быти овыхъ година росе, ни дажда (кише),
ванъ на рѣчь изъ моихъ уста!“

И бы рѣчь Божія къ Или: „Иди одавдѣ на истокъ, и са-
кри се у потоку Хоратовомъ наспрамъ Јордана, па ћешъ пити
воду изъ потока, а Я самъ гавранима заповѣдио, да те прера-
нюю тамо!“ Илія учини по рѣчи Господньої, сѣдне при по-
току Хоратовомъ и гаврани доношаху му леба и мяса ютромъ
и предъ вече, и онъ пияше воду изъ потока. После нѣкогъ вре-
мена усахне изворъ, ерѣ не бѣше дажде. И Господъ рекне
Или: „Иди у Саренту Сидонску, и бави се тамо, а Я самъ за-
повѣдио жени удовици, да те рани!“ Илія оде у Саренту и до-
ђе до врата градскихъ, и тамо една жена сабираше дрва. Илія
іой рекне: „Дай ми мало воде да пиѣмъ и комадъ леба да
едемъ!“ А она му рекне: „Живъ е Господъ Богъ твой! Нема
у мене ништа но само прегршъ брашна у ведру и мало уля у
чбанцу (чобаня, крчагъ), и ето я самъ накупила мало дрва, па
ћу сготовити ела себи и своіой дѣци, да едемо, па да онда
умремо.“ Илія іой рекне: „Небой се, иди и учини, као што си
рекла, али найпре сготови одну малу погачу, па ми донеси, а
себи и дѣци сготови после; ерѣ тако говори Господъ: „„Бра-
шна у ведру неће нестати и уль у чбанцу неће се еманѣити,
докъ годъ недаде Господъ дажду на землю!““ Жена отиде и
учиви, као што рече Илія. И одъ тога дана брашно у ведру
остаде, и уль у чбанцу несманѣи се по рѣчи Господньої.

И треће године бы глаеъ Господній къ Или: „Иди по-
кажи се Ахаву, па ћу Я дати дажда на лице земљ!“ И кад
види Ахавъ Илію, рекне му: „Ты ли си онай што развраћуешъ
Израиля!“ А Илія му рекне: „Не развраћуемъ Израиля я, него
ты и домъ отца твога развраћуете Израиля, тымъ, што оста-
виете Господа Бога вашегъ, па идете услѣдъ Ваала. Сада да-
кле сакупи къ мени на гору Кармилску свега Израиля, 450 Ваа-
ловыхъ лажныхъ пророка, и 400 пророка шумевихъ, кои еду
са трапезе Іезавелине. Ахавъ пошлѣ у савъ Израиль и доведе
све лажне пророке на гору Кармилску. И Илія имъ рекне: „Што
вы рамате на обадвѣ ноге. Ако е Господъ Богъ, то идите за
нѣимъ; ако ли е Вааль богъ, а вы идите за нѣимъ!“ И люди
неодговараше ни рѣчи.

Онда рекне Илія къ людма: „Я остадохъ еданъ пророкъ

Господный, а ето има пророка Вааловыхъ 450, и пророка шумскихъ 400. Дайте намъ дакле два вола, нека изберу едного они себи, па нека га разсѣку на дѣлове и метну на дрва, али огань да не подпале. А я љу узети другога вола, па љу га метнути на дрва, а огня нељу подпалити. И призовите вы имена богова вашихъ, а я љу призвати име Бога моего, и кои послуша па даде огня, тай е правый Богъ!“ И люди рекну: „Добро говори Илія, тако нека буде!“

Тада рекне Илія лажнымъ пророцима: „Изберите себи едного юнца и радите вы найпре, ерѣ васѣ е много, па призовите имена богова вашихъ, али огня неподпалюйте!“ И пророци Ваалови узеше юнца и учинише тако. И призиваху име Ваалово одъ ютра до подне, и говораху: „Послушай насѣ Ваале, послушай насѣ!“ И не бѣше гласа, нити послушаня. И скакаху около жртвеника, што га начинише. А кадѣ бы подне, поруга имѣ се Илія и рекне: „Вичите веѣма, ерѣ вашѣ Богъ вальда има посла, или што ради, или спава па ѣе устати!“ И викаху опетѣ на гласѣ, и крояху се по свомѣ обичаю ножевима, и многи се біяху бичевима, докѣ имѣ кровь не поѣе. И доѣе вече, а не бѣше гласа нити послушаня. Тада рекне Илія лажнымъ пророцима: „Одступите сада, да и я учинимъ мою жртву!“ — и они одступе и уѣуте. А Илія рекне людма: „Приступите къ мени!“ — и узме 12 камня по брою сына Израилѣвыхъ, и сазидаетъ олтарѣ и ископаетъ яракѣ свудѣ унаоколо око олтара, и метнетъ дрва на олтарѣ, па рекне людма: „Донесите воде и ливайте на жртву и на цѣпанице!“ и учинише тако. И онѣ имѣ рекне: „Удвойте!“ а они удвоише. И рекне имѣ: „Устройте!“ а они устроише. И вода течаше свудѣ око олтара, и яракѣ се напуни воде. И погледавши Илія на небо, помоли се и рекне: „Господи, Боже Авраамовѣ, Исаковѣ, и Іаковлѣвѣ, послушай мене Господе, послужи мене данасѣ огнѣмъ, нека упознаду сви ови люди, да си Ты еданѣ Господѣ Богѣ, и окрени срдца овыхъ людѣй да за тобомѣ поѣу!“ И спаде огань съ неба, и прогута жртву и дрва и воду у ярку, а и камень и землю полиза огань. И падоше сви люди на лице землѣ, и рекоше: „Ваистину Господѣ Богѣ, тай е правый Богѣ!“ — И Илія рекне людма: „Похватайте пророке Ваалове, да се ни еданѣ одѣ ви несакріе.“ И ухватише ихъ, и Илія ихъ одведе на потокѣ Кисовѣ и ту ихъ закла. — Илія рекне Ахаву: „Прежи, па иди! ерѣ ето садѣ ѣе быти дажде!“ И наеданпуть се помрачи небо одѣ облака и одѣ вѣтра, и бѣше велика дажда.

Ахавъ оде у градъ Іезреель, и каже жени своіой, све што учини Ілія. Іезавель пошлѣ Іліи и поручи: „Сутраћу у овај часъ я теби учинити, што си ты оныма учиніо.“ И уплаши се Ілія, па отиде у Вирсавію земљу Юдину, и остави тамо свое служче, а онъ оде у пустиню данъ хода, и сѣдне подъ смрекомъ (феньомъ, боровицомъ), и рекне: „Садъ е већ доста, узми ми животъ Господе, ерѣ нисамъ ни я больій одъ моихъ отаца!“ И заспи Ілія ту подъ дрветомъ. И гле, Анђео Господній додирне га и рекне: „Устани еди и пій!“ И кадъ прогледа Ілія, а оно кодъ узглавля нѣговога ечмена погача и вргагъ воде. Онъ устане, те се наеде и напие, па опеть заспи. И дође Анђео Господній по другій путь па му рекне: „Устани еди и пій, ерѣ е великій путь предъ тобомъ.“ И Ілія устане, па се наеде и напие, и иѣшаше у снази тога вла 40 дана и 40 ноцій до горе Божіѣ Хорива, и настани се у нѣой. И гласъ Господній рекне му: „Шта ты овдѣ радишъ Ілія?“ а онъ рекне: „Я самъ ревнуѣи ревновао, за Господа Бога Сведржителя; ерѣ сынови Израилѣви оставише завѣтъ твой, и олtare твоє раскопаше, и пророке твоє поубіяше, па самъ остао я самъ еданъ, и ето сада иду на то, да и мени животъ одузму!“ А Господъ му рекне: „Врати се свѣримъ путемъ, па ћешъ Ёлисея сына Сафатова помазати умѣсто себе за пророка!“ И Ілія отиде одтуда, и нађе Ёлисея, а овај ораше на 12 парій волова. Ілія баца кожній огртачъ на нѣга. И Ёлисей пође за Іліомъ и служаше му.

42. Виноградъ Навутеовъ и Іезавеля.

(III. царст. 21. и 22., и IV. царст. 9.)

У Навутея Ираилитянина бѣше еданъ виноградъ башъ до гумна Ахавова. И Ахавъ рекне Навутею: „Дай ми виноградъ твой, па ће ми бити вртъ за зелѣ, а я ћу ти дати другій лѣпшій виноградъ, или ако ти е воля даћу ти сребро (новаца) умѣсто винограда.“ А Навутей одговори: Я нећу да ти дадемъ баштину моихъ отаца.“ Ахавъ оде кући лютитъ, и легне у креветъ, а Іезавеля му рекне: „Зашто е духъ твой тако смућенъ и зашто неедешъ?“ Онъ іой одговори: „Я самъ рекао Навутею: Дай ми виноградъ — за сребро, или ако хоћешъ, даћу ти другій виноградъ умѣсто овога? А онъ ми рече: „Не дамъ ти баштину моихъ отаца!“ — На то рекне Іезавеля:

„Заръ ты тако садъ радишь царе Израилѣвъ? Устани, еди и иди на љути, а я љу ти веѣ дати Навутеовъ виноградъ.“

Иезавеля напише кнѣгу у име Ахавово, запечати ю нѣговимъ печатомъ, на ю пошлѣ старѣщинама, кои живляху съ Навутеомъ. А у кнѣзи бѣше написано овако: „Постите се постомъ, и посадите Навутея у прочелѣ предъ народомъ, и намѣстите два неваляца противъ нѣга, нека свѣдоче, да е онъ противъ Бога и противъ цара говорю, на нека га онда изведу изванъ града и каменѣмъ побю!“ — Старешине учине тако. И кадъ чуе Иезавеля, да е умро Навутей, а она рекне Ахаву: „Устани и присвои себи виноградъ Навутея Израилитянина, — садъ веѣ онъ више неживи, него е умро!“

И Господъ рекне Иліи Тесвитянину: „Устани и иди на суерети Ахаву, онъ е садъ у винограду Навутеовомъ, дошао е да га себи присвои, на реци му, овако говори Господъ: Ты си убю Навутея и присвою себи виноградъ нѣговъ; зато ће на мѣсту гдѣ су свинѣи и пси нѣгову крвь полизали, полизити и твою; а Иезавелю ће повести пси у предградю Иезраильскомъ!“

И после три године бѣше ратъ између Ахава и цара сирійскогъ. И случайно одапне стрѣлу еданъ човѣкъ и згоди цара Израилѣвогъ, и изъ нѣгове ране изтече многа крвь у кола. То вече онъ умре и саране га у Самаріи. И када спираху крвь са кола на студенцу Самарянскомъ, а оно свинѣи и пси полизаше, крвь Ахавову. —

И кадъ Иуй постане царъ у Израилю, а онъ улазаше у градъ Иезраиль. А Иезавеля гледаше крозь прозоръ. И Иуй рекне: „Туристе ю доле! А люди е турише съ прозора, и пошкропише се крвлю видови, и конѣи ю сгазише. А пси поедоше трупъ Иезавельинъ.“

Повѣсть о роѣненю и воведеню преблагословене

дѣве Маріе.

Родители преблагословене дѣве Маріе были су Іоакимъ и Анна. Њи су обое были изъ царскогъ племена Давидовогъ, и живили су праведно и по Божіой воли. Доходакъ свой делили су на трое: првѣи су део покланяли на цркву Божію у Іерусалиму, другѣи део раздавали су на сироте, убоге и недужне, а треѣи су део за себе задржавали и на свою потребу обраѣали. Тако богоугодно живећи дочекали су њи двое велику

старость, и были су у свему спокойни и задовољни, само ихъ е то едно мучило, што нису имали деце еръ Анна быаше неродкиня. Кодъ Іудея была е велика срамота, кадъ ко ніе деце имао; и таковога човека држали су сви за najveћегаша грешника, па и сами свештеници нису одъ таковога хтели да примаю жертве, кое е Богу на славу приносіо.

Еданпутъ предъ великій празникъ приносили су побожни Израилътани жертве Богу у храму Іерусалимском. И Іоакимъ приступи да принесе жертву Богу, али предъ нѣга изиђе едан човекъ изъ племена Рувимовогъ, па му рекне: „Теби ніе слободно найпре жертву принети еръ немашъ ни еднога детета.

Ово доброга Іоакима яко разжали; онъ изиђе изъ цркве невесео, вратисе своіой кући, а одатле отиде на гору где му е стадо пасло. Ту начини себи колебицу, и проведе 40 дана постећи и Богу се молећи.

И Анна е была у своме дому тужна и невесела; еръ іой већ и слушкиня нѣна пребациваше што нема деце. У туги своіой отиде она у свой воћнякъ и ту подъ лаворовимъ дрветомъ седећа молила се Богу овако: „Боже моихъ отаца, дай ми благословъ твой и услыши молитву мою, као што си услышао и благословіо Сару и даровао іой у старости сына Ісака.“ Тако молећи се погледа горе, и спаси на дрвету птичје гнѣздо, па се іоштъ већма разжали, и ядиковати почне. —

У тай махъ приступи къ њой Ангелъ и рекне іой: Анно, Анно! Господъ Богъ е услышао твою молитву, ты ћешъ родити, и благословенъ ће быти плодъ твое утробе на свой земљи.“ Анна одговори Ангелу: „Живъ е Господъ Богъ мой; ако я родимъ мушко или женско чедо, посветући га Господу Богу моме, да нѣму служи за живота свога.“ Исто се тако яви Ангелъ и Іоакиму у пустињи, па му рекне: „Іоакиме, Іоакиме, Господъ е услышао твою молитву, одлази садъ одавде; ето твоя ће жена родити дете.“

Іоакимъ сиђе се съ горе са своимъ пастирима, и пође кући. Анна га опази и изиђе предъ нѣга па га съ радощу дочека, и обадвое се обрадую гласу, когъ добыше одъ Бога.

Сутра данъ принесе Іоакимъ Богу жертву благодарности у храму Іерусалимскомъ.

После деветъ месецій роди Анна женско детенце, задом га и даде іой име „Марія“ а то значи: „Госпођа.“

Кадъ е дете одъ године было, сазове Іоакимъ поглавите свештенике, књижевнике и остале старешине Израилъске, угости

ихъ, и изнесе предъ њи свою малу ќерку. — Свештеници благослове малу Марію говорећи: „Боже отаца нашихъ; благослови ову девојчицу и подай іой име, кое ће се споминяти одъ свію родова!“

Три године живила е преблагословена дѣва Марія у дому родитељскомъ. Иоакимъ и Анна зажеље садъ испунити свое обећанъ, кое су учинили, кадъ су кћеръ свою одъ Бога измолили. Тога ради сазову сву свою родбину и многе честне и добродѣтельне дѣвице, и пођу у цркву Јерусалимску да тамо свою кћеръ Богу посвете и на воспитаніе даду. Предъ маломъ Маріомъ иђаху у реду дѣвојке носећи у рукама запалѣне свеће, а свети њѣни родитељи водећи е за руку доведу е предъ храм Божіи. Сродници и пріятели ишли су за њима са запалѣнимъ у руци воштаницама славећи Бога. Силный народъ быо се слегао да види ову светковину, и сами Анђели Божіи на небу славляху овај улазакъ Богомъ избране девојчице у храмъ свевышнѣга.

Свештеници изиђу предъ храмъ Божіи, и стану предъ вратима. Анна подигне свою кћерцу на првый степенъ, кои е у храмъ Божіи водію, а она се сама попне преко свихъ 15 степеній и текъ се на последнѣмъ заустави. Ту е прими великій свештеникъ Божіи Захарія, и полюбивши е рекне: „Узвеличію е Господъ твое име међу свима родовима на земљи. Тобомъ ће Господъ Богъ открити спасеніе сынова Израилѣвихъ.“

Захарія после овыхъ речій уведе дѣву Марію найпре у цркву која се звала „Святая“ т. е. светиня, а одатле, на велико чудо целога народа, уведе е у самъ унутарній део храма кои се зваше „Святая Святыхъ“ т. е. светиня надъ светиняма. У овомъ најсветіемъ месту хранио се ковчекъ завѣта окованъ одевуда златомъ, у коме се налазаху скрижали (таблице) завета Божіегъ, сасудъ са маномъ и жезалъ Ароновъ, а надъ ковчегомъ бѣху насликани анђели Херувими кои осѣняваху олтарь. У преграду ову ніе смео ући нитко другій осимъ едног архиерея, па и то само едаредъ у години. Ту садъ даде Захарія место дѣви Маріи да се Богу моли, а остале девојке, што се у цркви воспитаваху, молиле су се Богу између олтаря и цркве.

У цркви Јерусалимској, кою е царъ Соломонъ сазидао, была су осимъ храма Божіегъ, іоштъ многа зданія и преграде. У еднима одъ тыхъ преграда живяху люди побожни, кои су Богу служили и законъ Божій учили; у другима пребиваху странци, кои су о празницима у цркву на молитву долазили;

WWW.UNK.BS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

у трећимъ преградама напоследку смештене су биле дѣвице, које се ту за време воспитаваху и Богу служаху. А ту су становале и неке удовице, које су свој животъ на вечито служби Божіој посветиле биле.

Дѣва Марія научи овде читати и писати, и провођаше време у молитви, пояню псалмова, у смиренію и послушности, у читаню св. писма. Ту се она и ручноме послу учила, и тако се у нѣму одликовала да е кадра была доцнѣ са дивном вештиномъ хитонъ т. е. доламу Христу спасителю тако откати и начинити, да на целой халини нигде ни найманъ шва нѣе было.

Родители преблагословене дѣве Маріе долазили су іој често у походе, а особито мати њна Анна, поучавала ю е и упућивала свакомъ добру.

Рану, коју іој црква као и осталимъ дѣвојкама даваше, покланяла е дѣва Марія сиромасима и странима, а она се ранила хлебомъ небеснимъ когъ е свакиј данъ ангелъ доносио, као што се то сподобио видити великиј Захарія.

У цркви живећи проводила е пречиста дѣва дане свое овака: одъ ютра до трећегъ часа (9 сатій у ютру) молила се Богу; одъ трећегъ до деветогъ часа (до 3 сата после подне) упражњавала се у рукодѣлію или у читаню светыхиъ књига; одъ деветогъ часа после се опетъ молила Богу, и молила се све дотле, докъ іој небы дошао ангелъ кои іој е небесну рану доносио.

Тако уредно и свето живећи напредовала е дѣва Марія возрастѣмъ и мудрошћу, горела а све већма и већма любавлю према Богу, и была образацъ и узоръ своіу добродѣтельі. Найрадѣ и најчешће говорила е она о Богу и о закону Божіемъ; была е смерна, учтива, благообразна; никога нѣе вређала, свакоме е добра желила, укланяла се одъ гордости; никаква зла у њој нѣе быо; нѣнъ спољниый изгледъ одговарао е красоти нѣнога духа и срдца.

Ово, што смо у повѣсти о рођеню и о воведеню преблагословене дѣве Маріе изложили, налази се написано у едной древной књиги коя се зове благовѣстіе св. апостола Іакова, и у списаніяма древныхъ учителя црковныхъ, кои су ове важне догађае на основу стародревногъ преданія превенствуюће цркве забилѣжили. Споменъ рођеня пречисте дѣве Маріе држи наша црква 8 септембра, а одма сутра данъ бива споменъ светыхъ и праведныхъ родителя њныхъ Іоакима и Анне. Споменъ пакъ овогъ догађая кадъ су родители трилѣтну дѣву Марію у храм

Божій на воспитаніе довели зовесе воведеніе, или входъ Богородице, и быва 21-ог новембра сваке године.

Пастирче.

(Єдна приповедка.)

Било єдно пастирче, то є умело на свако питанъ тако мудре одговоре давати, да се на далеко чуло, чакъ до цара, и царъ га даде дозвати пакъ рекне: „ако ми узумешъ на моя три питаня одговорити, я љу те узети на место свогъ детета.“ Пастирче ушита: „како гласе та питаня?“ Царъ рекне: „прво є питанъ: колико има капљи воде у мору?“ Пастирче одговори: „Царе господару, затвори све реке, што се у море изливаю. да неемешамъ те капљъ са онима, на љу ти казати, колико ихъ у мору има.“ Онда опетъ царъ ушита: „колико има звезди у небу?“ Пастирче рече: „Дайте ми велики табакъ папира.“ Кадъ му то даше, онъ узе перо и написа пуно ситни сиљушни точкица, да се едва видети даше, а изброяти никако, пакъ онда рече: „Только звезди има на небу, колико ту на паширу точкица, ето их бройте.“ Найпосле ушита царъ: „Колико часака има у вечности?“ Пастирче рече: „У нашой планини има єдна стена, та є сатъ висока, сатъ широка и сатъ дубока, самъ тврдъ каменъ мотац; ту долази свако ето година єдна мала тичица и оштри свой кљонъ о стену; кадъ се одъ тога оштрениа сва стена изтроши, онда ље први часацъ вечности протељи.“ На то царъ рекне: „Ти оставшъ кодъ мене као мое дете.“

Прва лекция на географичной карти.

(по карти Срема, Бачке и Баната одъ I. Борљевиља у Новомъ Саду.)

Ова карта представља наше отачаство, нашу земљу.

Горњи рубъ карте означує северну или понољну страну света, дойњи южну или подню страну, овай съ десна источну или ютреню, а овай съ леве стране западну или вечерню страну.

На северномъ краю ограничена є наша земля лево сувимъ, а десно рекомъ Моришемъ; на источномъ краю сувимъ; на южномъ краю десно рекомъ Дунавомъ, а лево Савомъ, а на западномъ краю оздо сувимъ, а озго Дунавомъ.

Цео источни край ове земљъ испунљнъ є ситнимъ краткимъ линицама, то значи планине. Где су ове линице гушље и црнљ, то означує више планине. Гдєгде се виде средомъ ови

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ситни линица беле пруге или дужи, то су ртови гребени или венци планина; а гдегде се скупљаю ове линице као зраци у неке округле белеге, те означују највиша брда на тимъ планинама.

Савъ овај остали бељи просторъ земљъ значи равницу, то су или ораће земљъ, пашњаци, ливаде и пустаре, а гдегде и пескови.

На рекама и овима границомъ и овима средомъ земљъ текућимъ виде се нека већа или мања бела местанца, то су аде или острова, т. е. суве земљъ на средъ река. Манъ реке су црнимъ линијама извучене, и што е која линија шира или ужа, то е знакъ веће или манъ реке.

Низъ реке готово свуда виде се сићушне праве линице, цртице, не онако повиене, као ове овамо брдске, и значе बारे, мочаре и ритове, што се низъ реке наоде. Погдегде виде се и средомъ земљъ, и то су ритови; а гдегде су окружене башт као оно на рекама аде, то су или веће, дубљъ बारे или везера.

Најпосле има и низъ реке и средомъ земљъ ове ситне округле бележице, као нека ситна дрва, то значи шуму.

Цела ова карта испунѣна е различитимъ знацима и именима, ко ихъ узчита наћиће сва села, варошице и вароше, и знаће где шта лежи. Шта знакови значе ево е на левомъ углу карте написано изясненѣ. Ова округла изнутра са црнимъ тачкама попуњѣна, или празна ситна колца, као окца, значе вароши, варошице и села; окца са оштримъ цртама као зрацима унаоколо значе градове: окца са крестомъ озго значе манастире. Главније вароши јошъ су и подвучене. Између села и вароши повучене су или двоструке танке линије, то су главни друмови, или просте линије, то су обични путови. Низъ нека места стое назначени мали поштарски рожићи и означују поштарске штације. Гвоздени путови означени су овима правимъ дебљимъ црнимъ линијама, а границе између жупанія, као и између војне крајине и провинцијала, означене су овима краткимъ а уврстанимъ дебљимъ цртицама и тачкама.

Ко е радъ помоћу ове карте ликъ наше земљъ себи представити, мора карту на стол положити и тако окренути, да источни рубъ на истокъ собе окренутъ дође, и да представи себи планине извишено.

Јошъ се виде одъ истока на западъ и одъ севера на југъ преко целе земљъ извучене праве танке линије, кое су на оба

края означене съ броевима; на овима уздужь линияма стое броеви 46 и 45, а на овима попречно лежеѣма броеви 37, 38, 39 и 40. Свака та дужь одь броя до броя поделѣна е на десетице до 60. Ове линии служе на то, да се ясниєзначи на коемь месту целе землѣ наше отачество лежи. Кадъ би ове источне или уздужь лежеѣе линии на западъ далъ изылачили, оне би око целе землѣ обишле; исто би тако обишле целу землю и ове одь севера на югъ повучене; само ове источне остале би свудъ наеднако раздалеко, а ове северне доле югу доникле све би се веѣма една одь друге разлазиле, а северу доникле све би се веѣма сближавале, и на одной точки би се све уедно скупиле, а после опетъ разлазиле, као што би се овамо югу после найвеѣегъ разлазка опетъ сближавале и на одной другой дойной точки опетъ све уедно скупиле. Сва места у правцу ови северни или попречни линия лежеѣа имаю заедно ютро, заедно подне и заедно вече; а сва места правцемъ ови источни или уздужни линия лежеѣа имаю ютро, подне и вече тимъ раниє, што е кое ближе истоку, а што далъ на западъ, то све кашнѣ.

Свако место у правцу ови попречни или северни линия лежеѣе што е кое ближе северу, то е ладниє, а што е кое ближе югу, то е топлиє. Кадъ би овимъ правцемъ на северъ далъ пошли, дошли би све у ладниє найпосле и найладниє краєве, где е тако люта зима, да се никадъ снегъ и ледъ не крави, где нигде ничега зеленога нема, и где нико живъ обстати неможе; а кадъ би овимъ другимъ краємъ на югъ пошли, ми би опетъ у све топлиє вилаєте улазили, и дошли би найпре у землѣ где никадъ снега ни мряза нема, где се доведкъ шуме зелене, а после би дошли опетъ у тако вреле землѣ, где ону силну вруѣину само они онде роѣени люди истрпити могу.

Одъ оне найладниє точке до те найврелиє линии има 90 степени, сваки степенъ одь 15 миля дужине. Наша земля заузвимлѣ само еданъ и по степену.

Наша земля не лежи ни у онима найладниимъ ни у онима найврелиимъ краима, веѣъ како се на овима на уздушнимъ линияма стоеѣимъ броевима види измеѣу 44. и 46. степену, дакле башъ на среди измеѣу врелогъ и ладногъ края, зато ние кодъ насъ ни онако люта зима ни она силна вруѣина, веѣъ средовно.

Питаня: Покажи кое е северни, источни, южни, западни рубъ. Положи карту како валя по страни света. Покажи реке, аде, баре, шуме,

www.unin.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

брда. Прочитай кою варошъ, село, поштарску штацию, манастиръ, град. Покажи кои главни друмъ, гвоздени путь. Покажи попречне и уздужне линии. Прочитай неколико места што имъ заедно данъ сване и омркне. Прочитай неколико коима найрание сване, а неколико, коима найкашнѣ. Кое су найладниѣ, а кое найтоплиѣ места? Прочитай сва места на Дунаву, Сави, Тиси, Моришу, каналу бачкомъ, банацкомъ, на Тамишу, Бегею.

Дрвени коњ.

(Една приповедка изъ исторіе.)

У старо доба, на 1200 год. пре Хр., зарате се Грци са Троянцима и Грци обседну градъ Трою, кои у малой Азији не далеко одъ мора лежаше. У тој обсади и бою изгину многи грчки и троянски юнаци; и кадъ Грци много реда узалудъ на градъ юришаше, да га отму, рекне имъ најпосле еданъ жрецъ, да лукавствомъ извршити покушаю, што снагомъ немогу, пакъ да томе крвавомъ бою края начине, и Улисѣ, главни грчки войвода измисли слѣдећи предлогъ и рекне: „Знате л' браћо шта ћемо; да дамо еднога коња одъ дрвета начинити, толико великогъ, да се могу у нѣга сви најболѣи наши юнаци сакрити; остала войска сва, нека се на лађама натрагъ повуче, а све, што у табору одъ сграда има, да се спали, да Троянци, кадъ то спазе помисле, да смо се ми нѣи оставили и дома се вратили, пакъ да безъ бриге градъ отворе и изађу. Одъ насъ мора еданъ кодъ коња остати, али то мора онај бити, когъ ни еданъ Троянацъ непознае, и тай ће се морати за грчкогъ бегунца издати, къ Троянцима прибећи и явити, да е одудъ одъ зла утекао, и подъ коња сакрио, когъ су Грци своіой покровительници богинѣи Палади Атини посветили, и онъ садъ, кадъ су се Грци разишли нѣима подъ заштиту бежи; кадъ га Троянци приме, онда ће имати о томъ настојати, да Троянци коња у градъ увуку, а кадъ ноћ дође, и Троянци мирно и безбриге посапаю, онъ ће овима у коњу прикривенимъ знакъ дати, и ови ће изаћи, пакъ градъ на све стране запалити и све живо мачемъ посећи.“ Кадъ Улисѣ изговори, сви похвале ту мудрость, само се синъ нѣивога највећегъ юнака Ахила противу тогъ дigne и рекне: „Юнаци иду отворено и нападаю на неприятеля на слободномъ полю, явно, а не изъ потае, тако валя да се покажемо.“ Улисѣ похвали срчаность младића и придода: „Истина е све што велишъ, али ти видишъ, да ни твой отацъ,

кой в полубогъ снагомъ и онаштвомъ, пакъ ние кадаръ тогъ града освоити, неможе дакле ни само юнаштво све извршити.“

Улисевъ предлогъ будне едногласно примљенъ и извршенъ. Конь будне начинѣнъ и најболѣи юнаци увуку се унутра, а сва остала войска повуче се натрагъ. Пуно радости изађу Троянци наполъ, и чудећи се величини коня стану се световати, шта ће са њиме чивити, оће ли га спалити или у море бацити. Еданъ одъ троянски жреца рекне: „Чувајте се, неверуйте Гркомъ ни њиовимъ поклонима, и ту ће зацело преваре какве бити.“ То рекавъ прободе гвозденимъ ражњимъ трбу коню, и изнутра заечи као изъ грдногъ бурета гласъ шушљине.

Међу тимъ дође и онај Гркъ и стане своју лукаву игру играти, и сви му Троянци повероваше: „Одъ кадъ е Грка, сва е надежда њиова на богиню Паладу Атину; али, одкадъ е њѣнъ ликъ изъ цркве у Трои украденъ, ерди се богиня на њи, зато и немаю одъ тогъ доба среће у оружю. Садъ су радъ тогъ и отишли, да икону нађу и донесу, а пре тогъ саградише тогъ коня на поклонъ богиньи, неби ли е умилостивили, и даше га зато толико висока и велика начинити, да га неби ви ни крозъ коју капию у градъ увући могли, еръ би онда богиня вами накланѣна била и сасвимъ се одъ Грка окренула.“

Одма разруше Троянци градске зидове и пута начине, пакъ ставе точкове подъ ноге коня и увуку га са славомъ у своју светиню непазећи на тешке укорѣ жречице Касандре. Међутимъ се увуче и онај лукави Гркъ у градъ, и стане после поноћи у знакъ уреченъ зажежену факлю витлити, и дође, те лагано на трбу коня куцне, и сви Грци изађу, пакъ едни са голимъ мачевима зађу по кућама, и међу пиянима и спаваћимъ Троянцима грданъ покољ учине, а други градъ на све стране запале, и на едаредъ савъ у најжешћој ватри букне. Међу тимъ долети и остала грчка войска у градъ и у часу све порушише и посекоше. Грчки войвода Менелай одвуче своју жену Елену, са коѣ се тай ратъ и започео. Приямъ троянски царъ и његови синови ту изгибоше. Царица са ћерима и славна Андромаха буду као робкињѣ Грцима раздате, и градъ Троя до темеля порушенъ.

Са големимъ благомъ и многимъ робљим уђу Грци у лађе и врате се натрагъ у свое отачаство после 10 година одсуства отудъ.